

Téma:

Autochtonismus a alochtonismus – pohledy na etnogenezi Slovanů včera a dnes

Literatura:

Archeologia o początkach Słowian: materiały z konferencji, Kraków, 19–21 listopada 2001. Kraków 2005.

Curta, F. 2001: The making of the Slavs : history and archaeology of the lower Danube region, c. 500-700. Oxford.

Curta, F. 2008: Utváření Slovanů (se zvláštním zřetelem k Čechám a Moravě). *Archeologické rozhledy LX*, 643–694.

Eisner, J. 1966: Rukověť slovanské archeologie. Praha.

Herrmann, J. 1990: Verterritorialisierung und Ethnogenese im mittleren Europa zwischen Völkerwanderungszeit und Mittelalter. Fakten und Thesen. In: Friesenger, H. - Daim, F. eds., Typen der Ethnogenese unter besonder Berücksichtigung der Bayern. Teil 2. Wien, 221–233.

Jasiński, T. 2021: The Slavs' Ancestral Homeland. Poznań.

Klanica, Z. 1986: Počátky slovanského osídlení našich zemí. Praha.

Měřínský, Z. 2002: České země od příchodu Slovanů po Velkou Moravu. I. Praha.

Měřínský, Z. 2011: Morava na úsvitě dějin. Brno.

Parczewski, M. 1993: Die Anfänge der frühslawischen Kultur in Polen. Wien.

Piontek, J. 2006: Origin of the Slavs as a pretext for discussion. *Archeologia Polona* vol. 44, 317–331.

Pleterski, A. 2013: Slované a Vlaši u bran Itálie v souvislosti s etnogenezí Slovanů, *Archeologické rozhledy LXV*, 618–641.

Urbańczyk, P. ed. 2011: Neslované o počátcích Slovanů. Praha.

Váňa, Z. 1980: Poznámky k etnogenezi a diferenciaci Slovanů z hlediska poznatků archeologie a jazykovědy. *Památky archeologické LXXI*, 225–237.

Téma:

Pohřební ritus v časně slovanském období a sociální stratifikace časně slovanské společnosti na základě funerálních nálezů

Literatura:

Dostál, B. 1985: Břeclav – Pohansko III. Časně slovanské osídlení. Brno.

Gennep van, A. 1997: Přechodové rituály. Systematické studium rituálů. Praha.

- Macháček, J. 1993: Analýza žárového pohřebiště z Břeclavi–Pohanska. Přehled výzkumů 1991, 33–39.*
- Macháček, J. – Milo, P. eds. 2019: Das frühmittelalterliche Hügelgräberfeld von Bernhardsthal. Archäologische Forschungen in Niederösterreich – Neue Folge, Band 7. Krems.*
- Měřínský, Z. 2009: České země od příchodu Slovanů po Velkou Moravu. I. Praha.*
- Miechowicz, Ł. – Piątkowska-Matecka, J., Stanaszek, Ł.M. – Stępnik, J. 2022: "Dom zmarłych" z Chodlika, gm. Karczmiska, woj. lubelskie. przyczynek do studiów nad grobami typu alt käbelich. Slavia Antiqua 63, 153–178. <https://doi.org/10.14746/sa.2022.63.5>.*
- Pouлік, J. 1951: Staroslovanské mohylové pohřebiště v Přítlukách na Moravě, Archeologické rozhledy III, 97–100.*
- Pouлік, J. 1956: Nové slovanské výzkumy na Moravě. In: Vznik a počátky Slovanů I, 239–258.*
- Rejholcová, M. 1990: Včasnოსlovanské pohrebisko v Čakajovciach, okres Nitra, Slovenská archeológia XXXVIII, 357–420.*
- Schmidt, V. 1985: Untersuchungen auf dem slawischen birituellen Gräberfeld von Alt Käbelich, Kreis Strasburg. Bodendenkmalpflege in Mecklenburg Jahrbuch 32b, 337–346.*
- Štefan, I. 2007: Změna pohřebního ritu v raném středověku jako archeologický a kulturně-antropologický problém. Archeologické rozhledy LIX, 805–836.*
- Unger, J. 2006: Pohřební ritus 1. až 20. století v Evropě z antropologicko-archeologické perspektivy. Panoráma biologické a sociokulturní antropologie: modulové učební texty pro studenty antropologie a „příbuzných“ oborů 25. Brno.*
- Zoll-Adamikowa, H. 1975a: Wczesnosredniowieczne cmentarzyska ciałopalne Słowian na terenie Polski I. Źródła. Wrocław – Warszawa – Kraków – Gdańsk.*
- Zoll-Adamikowa, H. 1975b: Wczesnosredniowieczne cmentarzyska ciałopalne Słowian na terenie Polski II. Analiza. Wnioski. Wrocław – Warszawa – Kraków – Gdańsk.*
- Zoll-Adamikowa, H. 1997: Stan badań nad obrzędowością pogrzebową Słowian. Slavia antiqua 38, 66–80.*

Téma:

Otázka slavniny tzv. avarských nebo tzv. slovansko-avarských kostrových pohřebišť na jihozápadním Slovensku a jižní Moravě

Literatura:

- Bálint, C. 1989:* Die Archäologie der Steppe. Steppenvölker zwischen Volga und Donau vom 6. bis zum 10. Jahrhundert. Wien-Köln. (viz str. 179–183).
- Čilinská, Z. 1992:* Slovenia a avarský kaganát. Výpoved' staroslovanského pohrebiska v Želovciach. Bratislava. (viz str. 13–22).
- Čilinská, Z. 1998:* Základné problémy štúdia historického vývoja na južnom Slovensku v 7.–8. storočí. *Studia Archaeologica Slovaca Mediaevalia I*, 43–48.
- Gnecchi-Ruscone, G. A. – Szécsényi-Nagy, A. – Koncz, I. – Csiky, G. – Rácz, Z. – Rohrlach, A. B. – Brandt, G. et al. 2022:* Ancient genomes reveal origin and rapid trans-Eurasian migration of 7th century Avar elites. *Cell* 185/8, 1402-1413. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.cell.2022.03.007>.
- Klanica, Z. 1972:* Předvelkomoravské pohřebiště v Dolních Dunajovicích. Příspěvek k otázce vzájemných vztahů Slovanů a Avarů v Podunají. *Studie AÚ ČSAV I/1*. Praha. (stanovisko formuluje na str. 55).
- Krekovič, E. 2004:* Kto bol prvý? Nacionalizmus v slovenskej a maďarskej archeológii a historiografii. *Študijné zvesti AÚ SAV* 36, 51–53.
- Odler, M. 2012:* Avarské sídliská v strednej Európe: problémová bilancia. *Studia Mediaevalia Pragensia* 11, 2012, pp. 17–96 PDF: https://www.academia.edu/3527980/Avarske_sidliska_v_strednej_Europ_e_probleмова_bilancia_-_Avar_Settlements_in_Central_Europe_the_Balance_of_the_Problem.
- Traverso, L. – Gnecchi-Ruscone, G. A. – Hiss, A. N. – Herbig, A. – Hofmanová, Z. – Krause, J. 2022:* The origin and genetic history of the Avars. In: H. Meller – F. Daim, eds. *Grenzüberschreitungen – Reiternomaden in Mitteleuropa, ihre östlichen Wurzeln und Verbindungen*. Tagungen des Landesmuseums für Vorgeschichte Halle 25. Halle (Saale), 120–132.
- Zábojník, J. 2009:* Slovensko a avarský kaganát. Bratislava. (viz str. 67–69).

Téma:

Otázky spojené s legendárním Vogastisburgem, jaký byl charakter lokality a lze jej vůbec lokalizovat?

Literatura:

- Bubeník, J. 1988:* Slovanské osídlení středního Poohří. Praha.
- Bubeník, J. 1997:* Die Besiedlung des südöstlichen Vorfeldes des Burges Rubín in der Burgwallzeit und ihre Chronologie (Ausgrabung in den Jahren 1984-1991). *Památky archeologické LXXXVIII*, 56–106.

- Curta, F. 1997:* Slavs in Fredegar and Paul the Deacon: medieval gens or 'scourge of God'? Early medieval Europe 6/2, 141–167 (na academia.edu).
- Choc, P. 1957:* Sámova říše a její zápasy. In: Historie a vojenství 1957, 1–44.
- Losert, H. 1993:* Die slawische Besiedlung Nordostbayerns aus archäologischer Sicht, Vorträge 11. Niederbayerischer Archäologentag, 207–270.
- Labuda, G. 1949:* Pierwsze państwo słowiańskie – państwo Samona. Poznań.
- Lutovský, M. – Profantová, N. 1995:* Sámova říše. Praha. (viz str. 71–87).
- Měřínský, Z. 2002:* České země od příchodu Slovanů po Velkou Moravu I. (viz str. 200–218).
- Schwarz, K. 1975:* Der frühmittelalterliche Landesausbau in Nordost-Bayern archäologisch gesehen. In: Ausgrabungen in Deutschland. Teil 2. Mainz 338–409. (viz str. 387–389 + obr.).
- Steinhübel, J. 2011:* Kapitoly z najstarších českých dejín: 531–1004. Kraków. (k dispozici: Historický ústav FF MU, knihovna).
- Šolle, M. 1984:* Staroslovanské hradisko. Praha. (viz str. 34–35).

Téma:

Podoba a funkce velkomoravských neopevněných sídlišť.

Literatura:

- Donat, P. 1980:* Haus, Hof und Dorf in Mittel-europa von 7. bis 12. Jahrhundert. Archäologische Beiträge zur Entwicklung und Struktur der bäuerlichen Siedlung. Schriften zur Ur- und Frühgeschichte 33. Berlin.
- Dresler, P. 2016:* Břeclav-Pohansko VIII. Hospodářské zázemí centra nebo jen osady v blízkosti centra? Brno.
- Henning, J. 2003:* Slavery or Freedom? The Causes of Early Medieval Europe's Economic Advancement. Early Medieval Europe 12/3, 269–77.
- Hladík, M. 2014:* Hospodárske zázemie Mikulčíc. Sídlná štruktúra na strednom toku rieky Morava v 9.–1. polovici 13. storočia. Brno.
- Hladík, M. 2022:* Rural Economy. In: F. Curta ed., The Routledge Handbook of East Central and Eastern Europe in the Middle Ages, 500–1300. London, 204–226.
- Miklíková, Z. 2010:* Archeozoologické nálezy zo stredovekého sídliska v Bajči. Slovenská Archeológia LVIII, 123–68.
- Milo, P. 2014:* Frühmittelalterliche Siedlungen in Mitteleuropa. Eine vergleichende Strukturanalyse durch Archäologie und Geophysik. Bonn.
- Klanica, Z. 2008:* Mutěnice-Zbrod: zaniklé slovanské sídliště ze 7. –10. století. Brno.

Šalkovský, P. 2001: Häuser in der frühmittelalterlichen slawischen Welt. Archaeologica Slovaca Monographiae. Studia Instituti Archaeologici Nitriensis Academiae Scientiarum Slovacae 6. Nitra.

Téma

Ekonomické a sociální vztahy k centrům (agrární ekonomika, obchod).

Literatura:

Donat, P. 1980: Haus, Hof und Dorf in Mitteleuropa von 7. bis 12. Jahrhundert. Archäologische Beiträge zur Entwicklung und Struktur der bäuerlichen Siedlung. Schriften zur Ur- und Frühgeschichte 33. Berlin.

Dresler, P. 2016: Břeclav-Pohansko VIII. Hospodářské zázemí centra nebo jen osady v blízkosti centra? Brno.

Henning, J. 2003: Slavery or Freedom? The Causes of Early Medieval Europe's Economic Advancement. Early Medieval Europe 12/3, 269–77.

Hladík, M. 2014: Hospodárske zázemie Mikulčíc. Sídlná štruktúra na strednom toku rieky Morava v 9.–1. polovici 13. storočia. Brno.

Hladík, M. 2022: Rural Economy. In: F. Curta ed., The Routledge Handbook of East Central and Eastern Europe in the Middle Ages, 500–1300. London, 204–226.

Miklíková, Z. 2010: Archeozoologické nálezy zo stredovekého sídliska v Bajči. Slovenská Archeológia LVIII, 123–68.

Milo, P. 2014: Frühmittelalterliche Siedlungen in Mitteleuropa. Eine vergleichende Strukturanalyse durch Archäologie und Geophysik. Bonn.

Klanica, Z. 2008: Mutěnice-Zbrod: zaniklé slovanské sídliště ze 7.–10. století. Brno.

Šalkovský, P. 2001: Häuser in der frühmittelalterlichen slawischen Welt. Archaeologica Slovaca Monographiae. Studia Instituti Archaeologici Nitriensis Academiae Scientiarum Slovacae 6. Nitra.

Téma:

Funkce velkomoravských hradisk.

Literatura:

Dresler, P. 2016: Břeclav-Pohansko VIII. Hospodářské zázemí centra nebo jen osady v blízkosti centra? Brno.

Galuška, L. 2003: O otrocích na Velké Moravě a okovech ze Starého Města. In: J. Klápště – E. Plešková – J. Žemlička eds., Dějiny ve věku nejistot. Sborník k příležitosti 70. narozenin Dušana Třeštíka. Praha, 75–86.

- Hladík, M. – Mazuch, M. – Látková, M. 2022: Great Moravian settlement in Mikulčice-Trapíkov and economic hinterland of the power centre. Rural economy, centres and organisational and functional principles of Great Moravia. Brno.*
- Hulínek, D. 2008: Funkčné členenie veľkomoravských opevnených sídlisk na základe ich spoločenského významu a kontinuita ich pretrvávania v 10. storočí (Morava a západné a stredné Slovensko). In: T. Štefanovičová – D. Hulínek eds., Bitka pri Bratislave a jej význam pre vývoj stredného Podunajska. Bratislava, 195–251.*
- Macháček, J. 2005: Raně středověké Pohansko u Břeclavi: munitio, palatium nebo emporium moravských panovníků? Archeologické rozhledy LVII, 100–138.*
- Macháček, J. 2007: Early medieval centre in Pohansko near Břeclav/Lundeburg. Munitio, emporium or palatium of the rulers of Moravia? In: J. Henning ed., Post-Roman Towns, Trade and Settlement in Europe and Byzantium. Millenium Studien 5/1. Berlin – New York, 473–498.*
- Macháček, J. 2013: Great moravian central places and their practical function, social significance and symbolic meaning. In: P. Ettel – L. Werther(eds), Zentrale Orte und Zentrale Räume des Frühmittelalters in Süddeutschland. Mainz, 235–248.*
- Staňa, Č. 1999: Poznámky k vývoji střediskových sídel na Moravě v pravěku a včasné době dějinné. In: S. Mozdioch ed., Centrum i zaplecze we wczesnośredniowiecznej Europie środkowej. Spotkania Bytomskie III. Wrocław, 77–96.*
- Štefan, I. 2011: Great Moravia, Statehood and Archaeology. The ‘Decline and Fall’ of One Early Medieval Polity. In: J. Macháček – Š. Ungerman eds., Frühgeschichtliche Zentralorte in Mitteleuropa. Bonn, 333–354.*

Téma:

Ekonomické postavení hradisk – byla velkomoravska hradiska centry lokální, agrární ekonomiky anebo uzly mezinárodního obchodu?

Literatura:

- Dresler, P. 2016: Břeclav-Pohansko VIII. Hospodářské zázemí centra nebo jen osady v blízkosti centra? Brno.*
- Galuška, L. 2003: O otrocích na Velké Moravě a okovech ze Starého Města. In: J. Klápště – E. Plešková – J. Žemlička eds., Dějiny ve věku nejistot. Sborník k příležitosti 70. narozenin Dušana Třeštíka. Praha, 75–86.*
- Hladík, M. – Mazuch, M. – Látková, M. 2022: Great Moravian settlement in Mikulčice-Trapíkov and economic hinterland of the power centre. Rural*

economy, centres and organisational and functional principles of Great Moravia. Brno.

Hulínek, D. 2008: Funkčné členenie veľkomoravských opevnených sídlisk na základe ich spoločenského významu a kontinuita ich pretrvávania v 10. storočí (Morava a západné a stredné Slovensko). In: T. Štefanovičová – D. Hulínek eds., Bitka pri Bratislave a jej význam pre vývoj stredného Podunajska. Bratislava, 195–251.

Macháček, J. 2005: Raně středověké Pohansko u Břeclavi: munitio, palatium nebo emporium moravských panovníků? Archeologické rozhledy LVII, 100–138.

Macháček, J. 2007: Early medieval centre in Pohansko near Břeclav/Lundeburg. Munitio, emporium or palatium of the rulers of Moravia? In: J. Henning ed., Post-Roman Towns, Trade and Settlement in Europe and Byzantium. Millenium Studien 5/1. Berlin – New York, 473–498.

Macháček, J. 2013: Great moravian central places and their practical function, social significance and symbolic meaning. In: P. Ettel – L. Werther(eds), Zentrale Orte und Zentrale Räume des Frühmittelalters in Süddeutschland. Mainz, 235–248.

Staňa, Č. 1999: Poznámky k vývoji střediskových sídel na Moravě v pravěku a včasné době dějinné. In: S. Mozdioch ed., Centrum i zaplecze we wczesnośredniowiecznej Europie środkowej. Spotkania Bytomskie III. Wrocław, 77–96.

Štefan, I. 2011: Great Moravia, Statehood and Archaeology. The 'Decline and Fall' of One Early Medieval Polity. In: J. Macháček – Š. Ungerman eds., Frühgeschichtliche Zentralorte in Mitteleuropa. Bonn, 333–354.

Téma:

Vývoj sídelní struktury v Čechách v průběhu 8. až poloviny 10. století.

Literatura:

Lutovský, M. 1999: Odraz mocenských změn 10. století ve struktuře jihočeských hradišť. Archeologie ve středních Čechách 3/2, 283–291.

Lutovský, M. 2009: Doba hradištní bez hradišť? Úvaha nad strukturou, chronologií a terminologií raně středověkých fortifikací v Čechách. In: P. Dresler – Z. Měřínský eds., Archeologie doby hradištní v České a Slovenské republice. Supplementum 2. Brno, 5–9.

Lutovský, M. 2000: Jihočeská hradiště v 10. století. K problematice přemyslovského záboru jižních Čech. In: Přemyslovský stát kolem roku 1000. Na paměť knížete Boleslava II. (+7. února 999). Praha, 174–178.

- Profantová, N. – Křivánek, R. – Fikrle, M. – Zavřel, J. 2020: Tismice jako produkční a nadregionální centrum Čech 8. a 9. století. Památky archeologické CXI, 193–271.*
- Štefan, I. – Hasil, J. 2014: Raně středověké hradiště v Praze Královicích. Archeologické rozhledy LXVI, 453–492.*
- Varadzin, L. 2010: K vývoji hradišť v jádru Čech se zřetelem k přemyslovské doméně: (příspěvek do diskuse). Archeologické rozhledy LXII, 535–554.*

Téma:

Stará Kouřim – významná lokalita raného středověku nejen středních Čech.

Literatura:

- Dvořáček, D. 2020: Revize středního opevnění na Staré Kouřimi. Studia archaeologica Brunensia 25, 21–46.*
- Dvořáček, D. 2020: Archeologický výzkum na Staré Kouřimi v letech 1948 až 1957. Archaeologica Historica 45, 733–743.*
- Profantová, N. 2006: Pohřebiště elity ve Staré Kouřimi. In: P. Sommer ed., České země v raném středověku. Praha, 232–243.*
- Sommer, P. 2014: Stará Kouřim. In: P. Kouřil ed., Velká Morava a počátky křesťanství. Brno, 256–257.*
- Šolle, M. 1953: Staroslovanská dvojitá brána na Staré Kouřimi a její restaurace. Památky archeologické XLIV, 347–363.*
- Šolle, M. 1959: Knížecí pohřebiště na Staré Kouřimi. Památky archeologické L, 353–506.*
- Šolle, M. 1966: Stará Kouřim a projevy velkomoravské hmotné kultury v Čechách. Praha.*
- Šolle, M. 1969a: Kouřim v mladší a pozdní době hradištní. Památky archeologické LX, 1–124.*
- Šolle, M. 1969b: Tor und Turm bei den Westslawen in frühgeschichtlicher Zeit. In: K. H. Otto-J. Herrmann Hrsg., Siedlung, Burg und Stadt. Berlin, 219–231.*
- Šolle, M. 1993: Přemyslovská a děpoltická Kouřim podle výzkumu z let 1967–77. Archeologické rozhledy XLV, 268–278, 360–362.*

Téma:

Vývoj sídelní struktury v Čechách v průběhu druhé poloviny 10. až 13. století.

Literatura:

- Bartošková, A. 2014:* Budeč. Významné mocenské centrum prvních Přemyslovců. Praha.
- Bubeník, J. 2000:* K terminologii a problematice rozpoznávání opevněných sídlišť našeho raného středověku. *Archeologie ve středních Čechách* 4, 391–395.
- Klápště, J. 2005:* Proměna českých zemí ve středověku. Praha.
- Laval, F. – Razím, V. 2006:* Příspěvek k diskusi o vývoji raně středověkých opevnění ve 12. a 13. století. *Archaeologia Historica* 31, 181–197.
- Mařík, J. 2009:* Libická sídelní aglomerace a její zázemí v raném středověku. Praha.
- Žemlička, J. 1995:* K dotváření hradské sítě za Břetislava I. („Přemyslovská“ jména v názvech českých a moravských hradišť). *Historická geografie* 28, 27–47.
- Havrda, J. – Podliska, J. 2022:* Raně středověké opevnění Prahy. Archeologické nálezy z let 2002–2016 z Malé Strany. *Archeologie ve středních Čechách* 26, 381–436.

Téma:

Pražský hrad – ikonické místo českého raného středověku pohledem archeologie.

Literatura:

- Borkovský, I. 1949:* O počátcích Pražského hradu a nejstarším kostele v Praze. Praha.
- Borkovský I. 1962:* Opyš Pražského hradu. *Památky archeologické* LIII, 381–454.
- Borkovský I. 1969:* Pražský hrad v době přemyslovských knížat. Praha.
- Borkovský I. 1975:* Svatojiřská bazilika a klášter na Pražském hradě. Praha.
- Frolík, J. – Maříková Kubková, J. – Růžičková, E. – Zeman, A. 2000:* Nejstarší sakrální architektura Pražského hradu. Výpověď archeologických pramenů. *Castrum Pragense* 3. Praha.
- Frolík, J. – Smetánka, Z. 1997:* Archeologie na Pražském hradě. Praha.
- Frolík, J. – Tomková, K. 1997:* Západní předpolí Pražského hradu – Hradčany a jejich archeologický výzkum v nejnovějším období. *Archeologické rozhledy* XLIX, 65–71.
- Guth, K. 1934:* Praha, Budeč a Boleslav. In: *Svatováclavský sborník I. Kníže Václav Svatý a jeho doba.* Praha, 686–818.
- Pošmourný, J. 1971:* Svatováclavská rotunda na Pražském hradě ve světle rotund velkomoravských. *Památky archeologické* LXII, 457–487.
- Štefan, I. – Wihoda M. eds. 2018:* Kostel Panny Marie na Pražském hradě. Dialog nad počátky křesťanství v Čechách. Praha.

Monografická řada *CASTRUM PRAGENSE* – jednotlivé svazky věnující se pohřebištím na Pražském hradě a jeho blízkém okolí:

<https://www.arup.cas.cz/publikace-prodej/publikace-on-line/castrum-pragense/>

Téma:

Mohylový pohřební ritus u Slovanů – jeho počátky, vrchol a vyznívání.

Literatura:

Beranová, M. – Lutovský, M. 2009: Slované v Čechách. Archeologie 6. –12. století. Praha.

Dohnal, V. 1980: Slovanské žárové mohyly na východní Moravě. In: Slované v 6. – 10. století. Brno, 63–76.

Dostál, B. 1966: Slovanská pohřebiště ze střední doby hradištní na Moravě. Praha.

Hanuliak, M. 2004: Veľkomoravské pohrebiská. Pochovávanie v 9. –10. storočí na území Slovenska. Nitra.

Košta, J. – Lutovský, M. 2014: Raně středověký knížecí hrob z Kolína. Fontes Archaeologici Pragenses vol. 41. Praha.

Lutovský, M. 1996a: Hroby předků. Sonda do života a smrti dávných Slovanů. Praha.

Lutovský, M. 1996b: Kumulativní mohyla. K problematice raně středověkého pohřbívání. Archeologické rozhledy XLVIII, 113–125.

Macháček, J. – Milo, P. Hrsg. 2019: Das frühmittelalterliche Hügelgräberfeld von Bernhardsthal. Archäologische Forschungen in Niederösterreich. Neue Folge 7. Krems.

Milová, B. – Milo, P. – Tencer, T. 2011: Slavic burial mounds in Trenčín - Kubra, Slovakia. Magnetic prospection and archaeological excavation. In: Archaeological Prospection. 9th International Conference on Archaeological Prospection. Izmir, 174–176.

Kouřil, P. – Tymonová, M. 2013: Slovanský kostrový mohylník ve Stěbořicích. Brno.

Pouлік, J. 1951: Staroslovanské mohylové pohřebiště v Přítlukách na Moravě. Archeologické rozhledy III, 97–100.

- viz. diplomové práce na ÚAM FF MU: Petr Hejhal, Barbora Machová – tam další literatura

Téma:

Sociální stratifikace velkomoravské společnosti na základě hrobových nálezů z kostelních pohřebišť.

Literatura:

Galuška, L. 1996: Uherské Hradiště-Sady: křesťanské centrum říše Velkomoravské. Brno.

Chorvátová, H. 2004: K relativnej chronológii pohrebiska Staré Město v polohe Na valách. Acta Historica Neosiliensia 7, 199–235.

Chorvátová, H. 2015: Móda šperku na hradiskách? In: R. Čambal – V. Struhár – M. Hanuliak eds., Hradiská – svedkovia dávných čias. Dolná Mariková, 201–215.

Chorvátová, H. – Harvát, M. 2020: Ženské a detské hroby s honosným šperkom v dlhom 9. storočí v Čechách, na Morave a na Slovensku (Komparácia, identifikácia elit a pokus novú historickú interpretáciu formovania veľkomoravského Nitrianska). Musaica Archaeologica 1/2020, 51–82.

Macháček, J. – Berner, M. – Dresler, P. – Drtikolová Kaupová, S. – Přichystalová, R. – Sládek V. 2021: Arms-bearers in separate graves from Great Moravia and the emergence of the early medieval military-aristocratic organisation in the East-Central Europe. Prähistorische Zeitschrift 96/1, 248–285.

Štefan, I. 2011: Great Moravia, Statehood and Archaeology. The 'Decline and Fall' of One Early Medieval Polity. In: J. Macháček – Š. – Ungerman Hrsg., Frühgeschitliche Zentralorte in Mitteleuropa. Studien zur Archäologie Europas 14, Bonn, 333–354.

Ungerman, Š. 2018: Vznik honosného velkomoravského šperku. Stav výzkumu a jeho perspektivy. In. B. Gediga – A. Grossman – W. Piotrowski eds., Inspirationen und Funktion der ur- und frühgeschitlichen Kunst. Biskupin – Wroclaw, 509–534.

Ungerman, Š. 2021: Veligradský šperk – velkomoravské specifikum, nebo součást středomořské módy? In: L. Poláček ed., Jdeme pod povrch. Příběhy Archeologického ústavu Akademie věd ČR v Brně. 1920 – 1970 – 2020. Brno, 250–253, 324–347.

Téma:

Byla Velké Morava raným státem anebo společností náčelnického typu nebo snad něčím jiným?

Literatura:

- Earl, T. 1987:* Chiefdoms in archeological and ethnological perspective. Annual Review of Anthropology 16, 279–308.
- Graus, F. 1951:* O vzniku feudalizmu v českých zemích. Český lid 38, 252–255.
- Kalhous, D. 2014:* Náčelnictví, nebo stát? Několik poznámek k článku Jiřího Macháčka o charakteru Velké Moravy. Archeologické rozhledy LXVI, 177–180.
- Charvát, P. 1989:* Náčelnictví či raný stát? Památky archeologické LXXX, 207–222.
- Macháček, J. 2012:* Velkomoravský stát – kontroverze středoevropské medievistiky. Archeologické rozhledy LXIV, 775–787.**
- Profantová, N. – Profant, M. 2014:* Modernizace moravské medievistiky? Archeologické rozhledy LXVI, 127–140.
- Štefan, I. 2014:* Mocní náčelníci od řeky Moravy? Poznámky ke struktuře raných států. Archeologické rozhledy LXVI, 141–176.
- Třeštíková, D. – Žemlička, J. 2007:* O modelech vývoje přemyslovského státu. Český časopis historický 105, 122–164.

Téma:

Blatnicko-mikulčický horizont: vývoj tohoto fenoménu v historii archeologického poznání.

Literatura:

- Benda, K. 1963:* Karolínská složka blatnického nálezu. Slovenská archeológia XI, 199–222.
- Bialeková, D. 1980:* Odras franských vplyvov v kultúre Slovanov (k otázke blatnicko-mikulčického horizontu). In: B. Chropovský ed., IV. medzinárodný kongres slovanskej archeológie, Sifia 15.-22. septembra 1980. Zborník referátov ČSSR. Nitra, 28–35.
- Garam, E. 2000:* Blatnica. In: A. Wiczorek – H. M. Hinz Hrsg., Europas Mitte um 1000. Beiträge zur Geschichte, Kunst und Archäologie. Katalog. Stuttgart, 144–147.
- Justová, J. 1977:* Nálezy blatnicko-mikulčického stylu na území zlického kmenového knížectví. Archeologické rozhledy XXIX, 92–504, 598–599.

- Profantová, N. 1997:* Blatnicko-mikulčický horizont v Čechách – současný stav a problémy. In: K. Wachowski, red., Śląsk i Czechy i kultura wielkomorawska. Wrocław, 85–94.
- Robak, Z. 2017:* The origins and the collapse of the Blatnica-Mikulčice Paradigm. Slovenská archeológia LXV/1, 99–162.
- Ungerman, Š. 2011:* Tzv. Blatnicko-mikulčický horizont a jeho vliv na chronologii raného středověku. In: V. Turčan, ed., Karolínska kultúra a Slovensko. Zb. Slovenského národného múzea. Archeológia Supp. 4. Bratislava, 135–151.

Téma:

Nomádské elementy v hmotné kultuře Slovanů raného středověku

Literatura:

- Avenarius, J. 1974:* Die Awaren in Europa. Bratislava.
- Dienes, I. 1972:* Die Ungarn um die Zeit der Landnahme. Budapest.
- Dostál, B. 1981:* Duté trojcípé parohové předměty v raném středověku. Sborník prací filozofické fakulty brněnské univerzity E26, 43–57.
- Lutovský, M. – Profantová, N. 1995:* Sámova říše. Praha.
- Koperski, A. – Parczewski, M. 1978:* Wcześnośredniowieczny grób Węgra – koczownika z Przemyśla. Acta Archaeologica Carpathica XVIII, 151–199.
- Kouřil, P. 2003:* Staří Maďaři a Morava z pohledu archeologie. In: J. Klápště – E. Plešková – J. Žemlička eds., Dějiny ve věku nejistot. Praha, 110–146.
- Kouřil, P. 2008:* Archeologické doklady nomádského vlivu a zásahu na území Moravy v závěru 9. a 10. století. In: T. Štefanovičová – D. Hulínek eds., Bitka při Bratislavě v roku 907 a jej význam pre vývoj stredného Podunajska. Bratislava, 113–135.
- Macháček, J. 2019:* Slované – otroci, nebo spojenci Avarů. Živá historie, červenec srpen 2019, 22–25.
- Profantová, N. 1992:* Awarische Funde aus den Gebieten nördlich der awarischen Siedlungsgrenzen. In: Awaren Forschungen. Wien, 605–778.
- Staššíková-Štukovská, D. 2001:* Vybrané nálezy z pohrebiska v Borovciach z pohľadu začiatkov kostrového pochovávanía staromoravských a nitrianskych Slovanov. In: L. Galuška – P. Kouřil – Z. Měřínský eds., Velká Morava mezi východem a západem. Brno, 371–388.
- Szymański, W. – Dąbrowska, E. 1979:* Awarzy. Wrocław.
- Zábojník, J. 2004:* Slovensko a Avarský kaganát. Bratislava.

Téma:

Sv. Ludmila – jako legenda a jako historická osobnost

Literatura:

Cílek, V. – Majer, M. – Schmelzová, R. 2017: Tetín svaté Ludmily. Místo, dějiny a spiritualita. Praha.

Izdný, J. et al. 2020: Ludmila: kněžna a světice. Praha.

- **Je to celý sborník věnován sv. Ludmile s odkazy na další literaturu.**

Kristián 2012: Kristiánova legenda: život a umučení svatého Václava a jeho báby svaté Ludmily (J. Ludvíkovský, red., komentář a překlad). Praha.

Mařík, J. – Musílek, M. – Sommer, P. eds. 2021: Svatá Ludmila. Žena na rozhraní věků. Praha. (knihovna H. Beltinga na dějinách umění)

- **Je to celý sborník věnován sv. Ludmile s odkazy na další literaturu.**

Téma:

První křesťanské chrámy v Čechách a na Moravě.

Literatura:

Dostál, B. 1990: Několik poznámek k objevu prvních velkomoravských kostelů ve Starém Městě. In: Galuška, L. ed., Staroměstská výročí. Brno, 35–42.

Dostál, B. 1992: K rekonstrukci velkomoravského kostela na Pohansku. Sborník prací filozofické fakulty brněnské univerzity E 37, 73–88.

Frolík, J. – Maříková Kubková, J. – Růžičková, E. – Zeman, A. 2000: Nejstarší sakrální architektura Pražského hradu. Výpověď archeologických pramenů. Castrum Pragense 3. Praha.

Frolíková-Kalízová, D. 1999: Dřevěné kostely v Čechách v archeologických pramenech. Archeologie ve středních Čechách 3/2, 535–545.

Galuška, L. 1996: Uherské Hradiště-Sady: křesťanské centrum říše Velkomoravské. Brno.

Illáš, M. 2013: Príspevok k otázke predrománskej drevenej sakrálnnej architektúry na Morave a západnom Slovensku. Vlastivědný věstník moravský LXV/2, 147–159.

Hrubý, V. 1949: Objev kostela z 9. století na pohřebišti ve Starém Městě. Archeologické rozhledy I, 109–122.

- Kalhous, D. 2016:* Hroby, kostely, kultura a texty. In: Macháček, J. – Wihoda, M. eds., Pád Velké Moravy aneb Kdo byl pohřben v hrobu 153 na Pohansku u Břeclavi, Praha, 166–189.
- Kalousek, F. 1961:* Některé nové poznatky k stavební technice velkomoravské architektury. Sborník prací filozofické fakulty brněnské univerzity F 5, 135–150.
- Macháček, J. – Balcárková, A. – Čáp, P. – Dresler, P. – Přichystalová, R. – Schuplerová, E. – Sládek, V. 2014:* Velkomoravská rotunda z Pohanska u Břeclavi. Památky archeologické CV, 87–153.
- Poláček, L. – Maříková Kubková J. 2010 Hrsg.:* Frühmittelalterliche Kirchen als archäologische und historische Quelle. Internationale Tagungen Mikulčice VIII. Brno.
- Poulik, J. 1963:* Dvě velkomoravské rotundy v Mikulčicích. Praha.
- Šolle, M. 1990:* Rotunda sv. Petra a Pavla v Budči. Památky archeologické LXXXI, 140–207.
- Štefan, I. – Wihoda, M. eds. 2018:* Kostel Panny Marie na Pražském hradě. Dialog nad počátky křesťanství v Čechách. Praha.

Téma:

Počátky klášterů v Čechách.

Literatura:

- Borkovský, I. 1975:* Svatojiřská bazilika a klášter na Pražském hradě. Praha.
- Nodl, M. – Šmahel, F. eds. 2019:* Pohané a křesťané. Christianizace českých zemí ve středověku. Praha.
- Sommer, P. 1996:* Sázavský klášter. Praha.
- Sommer, P. 2001:* Začátky křesťanství v Čechách. Kapitoly z dějin raně středověké duchovní kultury. Praha.
- Sommer, P. 2007:* Svatý Prokop: Z počátků českého státu a církve. Praha.
- Sommer, P 2020:*** Století archeologického výzkumu ostrovského kláštera (k. ú. Davle). *Archaeologia historica* 45/2, 713–731.

Téma

Předkřesťanské náboženství u Slovanů

Literatura:

Dynda, J. 2017: Slovanské pohanství ve středověkých latinských pramenech. Praha.

Dynda, J. 2019: Slovanské pohanství ve středověkých ruských kázáních. Praha.

Profantová, N – Profant, N. 2004: Encyklopedie slovanských bohů a mýtů. Praha.

Téra, M. 2009: Perun: bůh hromovládce: sonda do slovanského archaického náboženství. Červený Kostelec.

Váňa, Z. 1990: Svět slovanských bohů a démonů. Praha.